

การเสริมสร้างศักยภาพของผู้ประกอบการ SMEs ด้านการเงินและบัญชี
เพื่อความยั่งยืนของธุรกิจ : กรณีศึกษาห้างหุ้นส่วนจำกัด ประกอบกิจการขายปุ๋ยและ
เคมีภัณฑ์ทางการเกษตรแห่งหนึ่งในจังหวัดกาฬสินธุ์

Strengthening the financial and accounting capabilities of SMEs for
business sustainability: A case study of a limited partnership selling
fertilizers and agricultural chemicals in Kalasin Province

วัลย์จรรยา วิระกุล*

Wanjanya Wirakul*

หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Master of Accountancy Program, Faculty of Business Administration, Northeastern University

*Corresponding author's email address: wanjanya.war@neu.ac.th

วันที่รับบทความ (Received)

27 มกราคม 2569

วันที่แก้ไขบทความ (Revised)

14 มีนาคม 2569

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

27 มีนาคม 2569

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาศักยภาพของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ด้านการเงินและบัญชี และ 2) วิเคราะห์ระบบการเงินและระบบบัญชีที่เหมาะสมสำหรับกิจการขายปุ๋ยและเคมีภัณฑ์ทางการเกษตร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการแข่งขันและโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน โดยกำหนดเป้าหมายกรณีศึกษาคือ ห้างหุ้นส่วนจำกัดที่ประกอบกิจการขายปุ๋ยและเคมีภัณฑ์ทางการเกษตรแห่งหนึ่งในจังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) กับผู้ประกอบการ ร่วมกับการวิเคราะห์เอกสาร และวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การวิเคราะห์แก่นสาระ (Thematic Analysis) และการวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อน (SWOT Analysis) ผลการวิจัยพบว่า ในด้านศักยภาพของผู้ประกอบการ กระบวนการถ่ายทอดความรู้ด้วยวิธีการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ (Action Learning) โดยใช้ข้อมูลจริงของกิจการได้ช่วยปรับเปลี่ยนทัศนคติของผู้ประกอบการให้ตระหนักถึงความสำคัญของการทำระบบบัญชีชุดเดียว รวมถึงทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจด้านการบริหารต้นทุนการวางแผนภาษีที่ถูกต้อง สำหรับด้านระบบการเงินและบัญชีที่เหมาะสม พบว่าการนำระบบการจัดการสินค้าคงเหลือแบบเข้าก่อน-ออกก่อน (FIFO) มาใช้ช่วยให้กิจการสะท้อนต้นทุนขายที่แท้จริงได้ นอกจากนี้ การใช้โมเดลการวิเคราะห์งบการเงินยังทำให้ผู้ประกอบการสามารถอ่านค่าอัตราส่วนทางการเงิน และวิเคราะห์แนวโน้ม เพื่อนำไปวางแผนการดำเนินงาน

ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพิ่มโอกาสในการพิจารณาสินเชื่อจากสถาบันการเงิน และนำไปสู่ความยั่งยืนของธุรกิจ
ในระยะยาว

คำสำคัญ: การเงินการบัญชี, ความยั่งยืนของธุรกิจ, ผู้ประกอบการ SMEs

ABSTRACT

This qualitative research aims to 1) examine the financial and accounting potential of small and medium-sized enterprises (SMEs) and 2) analyze appropriate financial and accounting systems for fertilizer and agricultural chemical businesses to enhance competitiveness and access to funding. The case study focuses on a limited partnership that sells fertilizer and agricultural chemicals in Kalasin Province. Data was collected through in-depth interviews with business owners combined with document analysis. Data was analyzed using content analysis, thematic analysis and SWOT analysis. The results show that, in terms of business potential, the knowledge transfer process through action learning using real business data helped change business attitudes, raised awareness of the importance of a single accounting system and improved understanding of cost management and tax planning. Regarding appropriate financial and accounting systems, the implementation of the FIFO (First-In, First-Out) inventory management system helped reflect the true cost of goods sold. Furthermore, the use of financial statement analysis models enabled business owners to interpret financial ratios and analyze trends for effective operational planning. Thereby, increasing the chances of being approved for a loan by financial institutions leads to the long-term sustainability of the business.

Keywords: Finance and Accounting, Business Sustainability, SME Entrepreneurs

บทนำ

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises) หรือ SMEs เป็นหนึ่งในกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยรายงานสถานการณ์ MSME ปี 2567 ของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ระบุว่า SMEs สร้างมูลค่าถึง ร้อยละ 35 ของ GDP รวมของประเทศ (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม [สสว.] , 2568) แต่การเติบโตของ SMEs ในหลายพื้นที่ยังเผชิญกับข้อจำกัด โดยเฉพาะเรื่องการเข้าถึงแหล่งเงินทุน และการขาดความรู้ทางการเงิน (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2567)

จังหวัดกาฬสินธุ์เป็นหนึ่งในพื้นที่ที่มีการทำการเกษตรอย่างแพร่หลาย โดยในปี 2568 จังหวัดกาฬสินธุ์มีพื้นที่ในภาคเกษตร 2,755,644 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 63.47 ของพื้นที่ทั้งหมด (สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2568) ส่งผลให้ความต้องการปัจจัยการผลิต โดยเฉพาะปุ๋ยและเคมีภัณฑ์ทางการเกษตร มีอัตราการเติบโตอย่างต่อเนื่อง ตามแนวโน้มการขยายพื้นที่เพาะปลูกของพืชเศรษฐกิจสำคัญ โดยในปี 2566-2568 ความต้องการใช้ปุ๋ยเคมีในประเทศจะเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 2.0-3.0% ต่อปี อย่างไรก็ตามผู้ประกอบการจำหน่ายปุ๋ยเคมีรายกลางและเล็กจะเผชิญการแข่งขันรุนแรง จากการมีผู้ประกอบการมาราย และอาจเผชิญปัญหาขาดแคลนปุ๋ยเคมีในช่วงอุปทานปุ๋ยตึงตัว ทั้งยังเสียเปรียบรายใหญ่ด้านความหลากหลายของผลิตภัณฑ์และต้นทุนจำหน่าย ผู้ประกอบการกลุ่มนี้จึงต้องมีการบริหารจัดการสต็อกสินค้าอย่างเป็นระบบ เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ทั้งด้านอุปสงค์และอุปทาน (วิจัยกรุงศรี, 2566) และมีทักษะของผู้ประกอบการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการแข่งขันของธุรกิจ (วัลย์จรรยา วิระกุล, 2022) โดยเฉพาะทักษะทางการเงิน แต่ผู้ประกอบการโดยเฉพาะ SMEs ขนาดเล็กยังขาดความรู้ทางการเงินและบัญชีในเชิงลึกที่จำเป็นต่อธุรกิจอย่างรอบด้าน และขาดทักษะในการใช้ข้อมูลทางการเงินมาตัดสินใจวางกลยุทธ์เชิงธุรกิจได้ และถึงแม้ว่างานวิจัยที่ผ่านมาจะมีการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการการเงินและบัญชีใน SMEs อย่างแพร่หลาย แต่ส่วนใหญ่มักเป็นการศึกษาในภาพรวมของอุตสาหกรรมทั่วไป โดยยังขาดการมุ่งเน้นในกลุ่มธุรกิจตัวแทนจำหน่ายปัจจัยการผลิตทางการเกษตร ซึ่งมีความซับซ้อนด้านวงจรเงินสดและสต็อกสินค้าตามฤดูกาล ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการเสริมสร้างศักยภาพของผู้ประกอบการ SMEs ด้านการเงินและบัญชี เพื่อความยั่งยืนของธุรกิจ : กรณีศึกษาห้างหุ้นส่วนจำกัด ประกอบกิจการขายปุ๋ยและเคมีภัณฑ์ทางการเกษตรแห่งหนึ่งในจังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อเสนอแนวทางการเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการ SMEs ด้านการเงินและบัญชี ให้มีประสิทธิภาพการดำเนินงาน และเข้าถึงแหล่งเงินทุน โดยโมเดลที่นำไปใช้งานได้จริงในการวิเคราะห์งบการเงินและระบบการจัดการสินค้าคงเหลือที่เหมาะสมกับธุรกิจ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

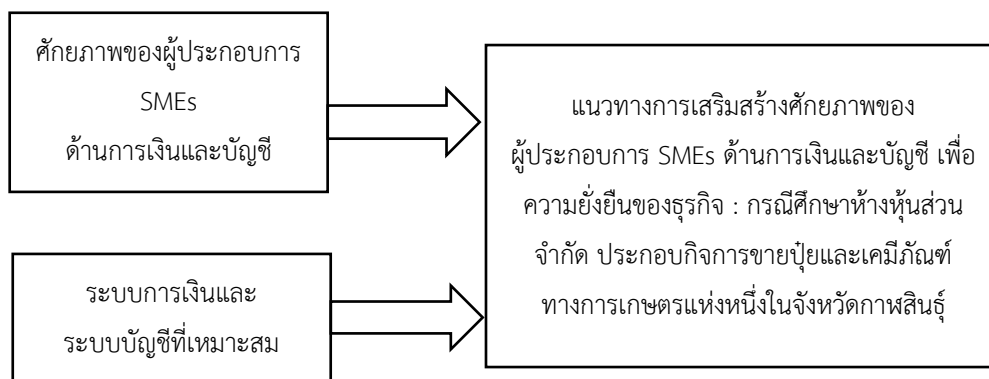
1. เพื่อศึกษาศักยภาพของผู้ประกอบการ SMEs ด้านการเงินและบัญชีสำหรับกิจการขายปุ๋ยและเคมีภัณฑ์ทางการเกษตร
2. เพื่อวิเคราะห์ระบบการเงินและระบบบัญชีที่เหมาะสมสำหรับกิจการขายปุ๋ยและเคมีภัณฑ์ทางการเกษตรที่มีประสิทธิภาพทางการแข่งขัน และเข้าถึงแหล่งเงินทุน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การมีความรู้ทักษะด้านบัญชีอย่างเป็นระบบจะช่วยให้ผู้ประกอบการมองเห็นภาพรวมสุขภาพของกิจการ ตัดสินใจได้อย่างแม่นยำ และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันได้ การเพิ่มประสิทธิภาพในการตัดสินใจ (Decision-Making Efficiency) บัญชีบริหาร (Managerial Accounting) ช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถวิเคราะห์ความคุ้มค่าของการลงทุน การกำหนดราคาขาย

และการวางแผนขยายธุรกิจได้อย่างแม่นยำ โดยการใช้ข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่อลดความเสี่ยงใน การดำเนินงาน (Dragon Argent, 2024) อีกทั้งความรู้ด้านบัญชีต้นทุนจะช่วยให้จำแนกต้นทุนคงที่ (Fixed Cost) และต้นทุนผันแปร (Variable Cost) ได้อย่างชัดเจน ช่วยทำให้สามารถตัดลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น และจัดสรรทรัพยากรไปยังส่วนที่สร้างกำไรสูงสุดได้ (UC Berkeley Extension, 2022) ผู้ประกอบการที่มีความรู้ด้านบัญชีจะสามารถจัดทำงบกระแสเงินสดล่วงหน้า (Cash Flow Forecasting) เพื่อวางแผนการใช้จ่าย และการกู้ยืมเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Milestone, 2025) นอกจากนี้ การมีการบันทึกบัญชีที่ถูกต้อง และเป็นระบบ (Record-keeping) ยังเป็นปัจจัยทำนายความสำเร็จทางการเงินที่สำคัญที่สุดสำหรับ SMEs เนื่องจากช่วยสร้างความน่าเชื่อถือให้กับสถาบันการเงินและนักลงทุน (HRMARS, 2024)

การมีความรู้ทักษะด้านการเงินจะช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด สามารถวางแผนและบริหารจัดการกระแสเงินสดของธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถประเมินความเสี่ยงทางการเงินและเตรียมสำรองสภาพคล่องเพื่อรองรับสถานการณ์ที่ไม่คาดฝันได้ดีกว่า (OECD, 2020) การมีความรู้ทางการเงินยังช่วยให้ผู้ประกอบการมีความเข้าใจในกระบวนการเตรียมเอกสาร การจัดทำงบการเงินที่น่าเชื่อถือ และการเลือกประเภทสินเชื่อที่เหมาะสมกับโครงสร้างธุรกิจ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อโอกาสในการได้รับการอนุมัติสินเชื่อจากสถาบันการเงิน (Bongomin et al., 2020) อีกทั้งช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน (Financial Ratios) เพื่อวัดประสิทธิภาพการดำเนินงานและกำหนดกลยุทธ์ในการเพิ่มกำไรได้อย่างเหมาะสม (Usman et al., 2020) นอกจากนี้ การบูรณาการความรู้ทางการเงินเข้ากับเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Finance) ยังช่วยลดต้นทุนการดำเนินงานและเพิ่มความสามารถในการทำกำไรในระยะยาว (Setiawan et al., 2023) และการมีความรู้ทางการเงินยังช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถวางแผนในระยะยาวที่สอดคล้องกับแนวคิด ESG (Environmental, Social, and Governance) ซึ่งเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับแบรนด์และดึงดูดนักลงทุนรุ่นใหม่ การบริหารจัดการทรัพยากรทางการเงินอย่างมีวินัยส่งผลให้ธุรกิจมีการเติบโตที่มั่นคงและยั่งยืน (Ye and Kulathunga, 2019) จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัยไว้ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีวิจัยแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และสร้างความน่าเชื่อถือของข้อมูลผ่านกระบวนการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Data Triangulation) โดยเปรียบเทียบข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ร่วมกับการตรวจสอบเอกสารหลักฐานทางบัญชีและการสังเกตการณ์หน้างานในพื้นที่จริง หลังจากวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลแล้ว ผู้วิจัยได้ส่งร่างผลการวิเคราะห์กลับไปให้เจ้าของกิจการตรวจสอบความถูกต้อง นอกจากนี้ยังใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการวิเคราะห์แก่นสาระ (Thematic Analysis) ผ่านกระบวนการให้รหัส (Coding) เพื่อจำแนกกลุ่มปัญหาและแนวทางแก้ไขอย่างเป็นระบบ

ตารางที่ 1 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

วัตถุประสงค์	แหล่งข้อมูล	วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	ผลลัพธ์ (Outcome)
1. เพื่อศึกษาศักยภาพของผู้ประกอบการ SMEs ด้านการเงินและบัญชี	ผู้ประกอบการ / เอกสารบัญชี	Thematic Analysis: วิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ร่วมกับผลการตรวจสอบสุขภาพทางการเงินของกิจการ	ชุดองค์ความรู้ที่ใช้ในการถ่ายทอด 4 หัวข้อ และแนวทางการให้คำปรึกษา 6 ครั้ง
2. เพื่อวิเคราะห์ระบบการเงินและระบบบัญชีที่เหมาะสม	ข้อมูลยอดซื้อ-ขาย / สต็อกสินค้าจริง	Documentary Analysis & Model Synthesis: วิเคราะห์ความเชื่อมโยงของข้อมูลดิบเพื่อออกแบบโมเดลการวิเคราะห์ระบบการเงิน และระบบสินค้าคงเหลือ	โมเดลการวิเคราะห์งบการเงิน และระบบบัญชีสินค้าคงเหลือ

ตารางที่ 2 ชุดองค์ความรู้และแนวทางในการให้คำปรึกษาแก่ผู้ประกอบการห้างหุ้นส่วนจำกัด ประกอบกิจการขายปุ๋ยและเคมีภัณฑ์ทางการเกษตรแห่งหนึ่งในจังหวัดกาฬสินธุ์

ชุดองค์ความรู้	ครั้งที่	จำนวนชั่วโมง	แนวทางในการให้คำปรึกษา
การบริหารกิจการด้วยระบบบัญชีและการบัญชียุคใหม่ (บัญชีเดียว)	1	3 ชั่วโมง	1. สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีของกิจการจากการยกตัวอย่างเหตุการณ์ประกอบ เพื่อประเมินความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับบัญชีของผู้ประกอบการ 2. การสร้างความเข้าใจให้กับกิจการในบัญชีเดี่ยวของกรมสรรพากร และประโยชน์ที่จะได้รับจากการจัดทำบัญชีเดี่ยว 3. การใช้ระบบ RBA (risk based audit system) ของกรมสรรพากร 4. ความเข้าใจเกี่ยวกับ SMEs นิยามของ SMEs การแบ่งกลุ่ม SMEs และให้คำแนะนำในหลักการบัญชี หมวดบัญชี ขึ้นตอน

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ชุดองค์ความรู้	ครั้งที่	จำนวนชั่วโมง	แนวทางในการให้คำปรึกษา
			<p>การทำบัญชีการวิเคราะห์รายการค้า ผังบัญชี การบันทึกบัญชี ในสมุดรายวันทั่วไป และสมุดแยกประเภท การจัดทำงบการเงิน ของกลุ่ม SMEs</p> <p>5. การวางระบบการซื้อขายสินค้า ระบบการบริหารสินค้าคงเหลือ</p> <p>6. การค้นหาประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับระบบบัญชีและการบริหารงานทางด้านบัญชีของกิจการ โดยสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีของกิจการจากการยกตัวอย่างเหตุการณ์ประกอบ เพื่อประเมินความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับบัญชีของผู้ประกอบการ</p>
การตรวจสอบสุขภาพทางการเงินของกิจการ	2	6 ชั่วโมง	<p>1. การทำความเข้าใจภาพรวมของการวิเคราะห์งบการเงิน ได้แก่ ความหมายของการวิเคราะห์งบการเงิน วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์งบการเงิน ประโยชน์ของการวิเคราะห์ทางการเงิน ผู้ใช้ผลการวิเคราะห์ และงบการเงินที่ใช้ในการวิเคราะห์</p> <p>2. อธิบายและยกตัวอย่างการวิเคราะห์เทคนิคที่ใช้ในการวิเคราะห์งบการเงิน ได้แก่ การวิเคราะห์แนวตั้ง (Common-size Analysis) การวิเคราะห์แนวโน้ม (Trend Analysis) และการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน (Ratio Analysis)</p> <p>3. การนำงบการเงินของกิจการของผู้ประกอบการมาใช้เทคนิคการวิเคราะห์ ด้วยการบันทึกข้อมูลลงในโมเดลการวิเคราะห์งบการเงินที่ได้จัดทำขึ้นมาโดยผู้วิจัย</p> <p>4. วิเคราะห์งบการเงินของห้างฯ เพื่อให้ผู้ประกอบการทราบถึงสถานะปัจจุบันของห้างฯ ในมิติต่าง ๆ และให้คำแนะนำ</p> <p>5. การบริหารสต็อกสินค้าของห้างฯ</p>
การบริหารจัดการต้นทุนเพื่อการวางแผน ควบคุม และการตัดสินใจ	3	3 ชั่วโมง	<p>1. ให้คำแนะนำและเสริมเทคนิคการอ่าน งบการเงินอย่างง่าย และการจัดการต้นทุนเพื่อเพิ่มผลกำไรในธุรกิจของห้างฯ</p> <p>2. เทคนิคการจัดการสินค้าคงเหลืออย่างง่าย ได้แก่ การจัดเรียงสินค้าคงเหลือ การใช้ระบบสต็อกสินค้าแบบ FIFO การจัดเก็บเอกสารการตรวจเช็คจำนวนสินค้ากับ Stock Card</p> <p>3. ประโยชน์จากการมีระบบสินค้าคงเหลือ</p> <p>4. ให้คำแนะนำในการจัดการสินค้าคงเหลือของห้างฯ</p> <p>5. จัดทำและการใช้ระบบสต็อกสินค้าโดยโปรแกรมทางด้านตารางคำนวณด้วยคอมพิวเตอร์ของห้างฯ</p>

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ชุดองค์ความรู้	ครั้งที่	จำนวนชั่วโมง	แนวทางในการให้คำปรึกษา
การบริหารกิจการด้วยระบบบัญชี และการบัญชียุคใหม่ (บัญชีเดียว)	4	3 ชั่วโมง	1. การจัดทำบัญชีตามสภาพที่แท้จริงของกิจการ 2. กำหนดให้ผู้ประกอบการนำระบบสต็อกสินค้าโดยโปรแกรมทางด้านตารางคำนวณด้วยคอมพิวเตอร์ที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นสำหรับห้างฯทดลองใช้ระบบและนำไปบันทึกข้อมูลรับจ่ายสินค้าจริงจากการดำเนินการค้าของห้างฯ และให้ผู้ประกอบการปรับการจัดการสินค้าคงเหลือตามเทคนิคการจัดการสินค้าคงเหลืออย่างง่าย ที่ผู้วิจัยได้ให้คำแนะนำ
การบริหารจัดการต้นทุนเพื่อการวางแผน ควบคุม และการตัดสินใจ	5	3 ชั่วโมง	1. การนำข้อมูลทางการเงินของกิจการมาวิเคราะห์ฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของกิจการว่ามีผลการดำเนินงานที่ผ่านมาเป็นอย่างไร ด้วยโมเดลการวิเคราะห์งบการเงินที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นมา
การบริหารกระแสเงินสด และการทำแผนการเงินเบื้องต้น สำหรับ SMEs	6	6 ชั่วโมง	1. การเตรียมแผนการเงินเบื้องต้นและการวางแผนภาษีของห้างฯ 2. การนำระบบบัญชีสินค้าคงเหลือมาใช้ในกิจการ ด้วยโมเดลการคำนวณสินค้าคงเหลือแบบ FIFO อย่างง่าย ที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นมา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) เป็นการศึกษามาจากแหล่งข้อมูลประเภทบุคคล โดยคัดเลือกสัมภาษณ์ผู้ประกอบการเจ้าของกิจการห้างหุ้นส่วนจำกัด ประกอบกิจการขายปุ๋ยและเคมีภัณฑ์ทางการเกษตรแห่งหนึ่งในจังหวัดกาฬสินธุ์
2. ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นการวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) จากข้อมูลประเภทหนังสือ บทความ งานวิจัย รวมทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยเป็นการศึกษาในรูปแบบเชิงคุณภาพ จะมุ่งเน้นไปที่การสัมภาษณ์ ในการรวบรวมและเก็บข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างโครงสร้างแบบสัมภาษณ์ขึ้น โดยมีประเด็นคำถามหลัก (Main Questions) ในการสัมภาษณ์ เน้นหลักที่ความรู้และทักษะด้านการเงินและบัญชีของผู้ประกอบการ และคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์จะสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ในการหาความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์ (Content Validity) หาค่า IOC จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC) มีค่ามากกว่า 0.60 ทุกข้อ แสดงว่าคำถามตรงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยหาค่าความสอดคล้องภายในของครอนบาค (Cronbach's Alpha

Method) ด้วยประเมินคุณภาพของแบบสอบถามที่นำไปทดสอบใช้ (Try out) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.92 ซึ่งค่าที่ได้มากกว่า 0.7 ถือว่า ผ่านเกณฑ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ โดยใช้แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาสร้างเป็นกรอบความคิดในการพิจารณา โดยใช้หลักแนวคิดการวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อน (SWOT Analysis) ร่วมด้วย โดยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการเจ้าของกิจการห้างหุ้นส่วนจำกัด ประกอบกิจการขายปุ๋ยและเคมีภัณฑ์ทางการเกษตรแห่งหนึ่งในจังหวัดกาฬสินธุ์

สรุปผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ข้อมูลเบื้องต้นของสถานประกอบการ

ตารางที่ 3 ข้อมูลเบื้องต้นของสถานประกอบการ

ชื่อสถานประกอบการ	ห้างหุ้นส่วนจำกัด แห่งหนึ่ง
ที่อยู่	จังหวัดกาฬสินธุ์
วันที่จดทะเบียนจัดตั้ง	วันที่ 19 กรกฎาคม 2561 (วันที่จดทะเบียน)
ทุนจดทะเบียน	1,000,000 บาท
ประเภทของกิจการ	ประกอบกิจการขายปุ๋ยและเคมีภัณฑ์ทางการเกษตร
ผลิตภัณฑ์หลัก/บริการหลัก	ปุ๋ย เคมีภัณฑ์ อาหารสัตว์
สัดส่วนลูกค้า	ภายในประเทศ (ร้อยละ 100)
(ตลาดในประเทศ/ต่างประเทศ)	

ผลการวิเคราะห์ SWOT

จุดแข็งของกิจการ (Strengths) 1) ความเชี่ยวชาญในพื้นที่: กิจการตั้งอยู่ในทำเลจังหวัดที่มีศักยภาพสูง ซึ่งเป็นฐานการผลิตเกษตรกรรมขนาดใหญ่ ทำให้มีความใกล้ชิดกับกลุ่มลูกค้า และ 2) ความคล่องตัวในการบริหาร: ในฐานะ SMEs ขนาดเล็ก ผู้ประกอบการสามารถตัดสินใจปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ได้รวดเร็วตามสถานการณ์ตลาด

จุดอ่อนของกิจการ (Weaknesses) 1) ข้อจำกัดที่เฉพาะเจาะจง: ผู้ประกอบการขาดความรู้ความเข้าใจเชิงลึกด้านบัญชีและการวิเคราะห์การเงิน ทำให้การวางแผนในอดีตใช้สัญญาขาดทุนมากกว่าตัวเลข 2) ระบบหลังบ้าน แบบดั้งเดิม: ก่อนการวิจัย ระบบการจัดเก็บข้อมูลสินค้ายังไม่เป็นระบบ ส่งผลให้เกิด

ความคลาดเคลื่อนในการคำนวณกำไร-ขาดทุนที่แท้จริง และ 3) อำนาจการต่อรองต่ำ: เมื่อเทียบกับรายใหญ่ กิจการมีข้อจำกัดในการสั่งซื้อปริมาณมากเพื่อลดต้นทุน (Economies of Scale)

โอกาสของกิจการ (Opportunities) 1) การเติบโตของภาคเกษตรกรรม: ความต้องการปุ๋ยและเคมีภัณฑ์มีแนวโน้มขยายตัวตามการขยายพื้นที่เพาะปลูกพืชเศรษฐกิจ 2) การสนับสนุนจากภาครัฐและสถาบันการศึกษา: การได้รับคำปรึกษาจากโครงการวิจัยช่วยให้กิจการเข้าถึงองค์ความรู้สมัยใหม่และเตรียมความพร้อมในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบได้ง่ายขึ้น และ 3) การเปลี่ยนผ่านสู่ระบบดิจิทัล: โอกาสในการนำข้อมูลบัญชีที่จัดระเบียบใหม่ไปใช้ร่วมกับซอฟต์แวร์บัญชีในอนาคตเพื่อประสิทธิภาพที่สูงขึ้น

อุปสรรคของกิจการ (Threats) 1) การแข่งขันที่รุนแรง: มีผู้ประกอบการในตลาดจำนวนมาก ทั้งรายใหญ่และรายย่อยในพื้นที่ ทำให้เกิดการตัดราคา 2) ความผันผวนของราคากำหนดต้นทุน: ราคาปุ๋ยและเคมีภัณฑ์ขึ้นอยู่กับกลไกตลาดโลกและค่าเงินบาท ซึ่งควบคุมได้ยาก และ 3) ความเสี่ยงด้านสภาพอากาศ: ผลผลิตทางการเกษตรของลูกค้าขึ้นอยู่กับ ฟ้าฝน หากเกิดภัยแล้งหรือน้ำท่วมจะส่งผลกระทบต่อกำลังซื้อและการชำระหนี้ของลูกค้า

สรุปผลการวิจัยตามประเด็นค้นพบ (Research Themes)

ผลการวิจัยตามประเด็นค้นพบ (Research Themes) เชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

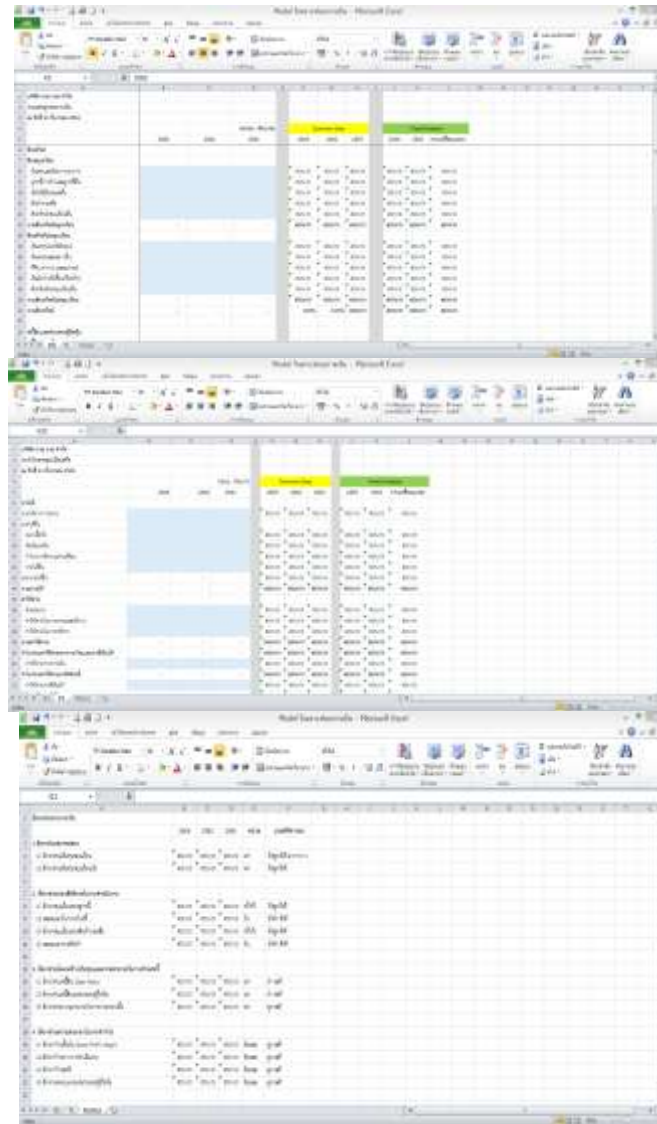
วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาศักยภาพของผู้ประกอบการ SMEs ด้านการเงินและบัญชีสำหรับกิจการขายปุ๋ยและเคมีภัณฑ์ทางการเกษตร จากการวิเคราะห์แก่นสาระ (Thematic Analysis) ผู้วิจัยได้จำแนกประเด็นค้นพบออกเป็น 3 แกนหลัก ดังนี้

Theme 1: การปรับเปลี่ยนทัศนคติสู่ระบบบัญชีชุดเดียว *การค้นพบ:* ผู้ประกอบการเดิมมีการจดบันทึกแบบไม่เป็นระบบ การให้คำปรึกษาได้สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของ "บัญชีชุดเดียว" เพื่อความโปร่งใสและประโยชน์ในการยื่นขอสินเชื่อในอนาคต

Theme 2: การสร้างความรู้ด้านการบริหารต้นทุนและภาษี *การค้นพบ:* พบว่าเดิมกิจการไม่ได้แยกต้นทุนคงที่และต้นทุนผันแปร แนวทางการให้คำปรึกษาจึงมุ่งเน้นการคำนวณจุดคุ้มทุน (Break-even Point) และการวางแผนภาษีที่ถูกต้องตามกฎหมาย

Theme 3: กระบวนการถ่ายทอดความรู้แบบมีส่วนร่วม *การค้นพบ:* แนวทางการให้คำปรึกษาที่มีประสิทธิภาพที่สุดคือ "การเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ" (Action Learning) โดยการใช้ข้อมูลจริงของกิจการมาเป็นแบบฝึกหัดในการตรวจสอบสุขภาพทางการเงิน 6 ครั้ง

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อวิเคราะห์ระบบการเงินและระบบบัญชีที่เหมาะสมสำหรับกิจการขายปุ๋ยและเคมีภัณฑ์ทางการเกษตรที่มีประสิทธิภาพทางการแข่งขัน และเข้าถึงแหล่งเงินทุน ผลการวิจัยจากการพัฒนาระบบร่วมกับผู้ประกอบการ พบประเด็นสำคัญ 3 แกนหลัก ดังนี้

ภาพที่ 3 โมเดลการวิเคราะห์งบการเงินที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นมา

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การเสริมสร้างศักยภาพของผู้ประกอบการ SMEs ด้านการเงินและบัญชี เพื่อความยั่งยืนของธุรกิจ: กรณีศึกษาห้างหุ้นส่วนจำกัด ประกอบกิจการขายปุ๋ยและเคมีภัณฑ์ทางการเกษตร แห่งหนึ่งในจังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ศักยภาพของผู้ประกอบการ SMEs ด้านการเงินและบัญชีสำหรับกิจการขายปุ๋ยและเคมีภัณฑ์ทางการเกษตร

ผลการวิจัยพบว่า ก่อนการรับคำปรึกษา ผู้ประกอบการมีศักยภาพด้านการจัดการข้อมูลทางการเงินในระดับที่จำกัด โดยมุ่งเน้นเพียงการจดบันทึกรับ-จ่ายเบื้องต้น แต่หลังจากกระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ผ่านแนวคิดการบัญชีบริหาร พบว่าผู้ประกอบการมีศักยภาพเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะทักษะการวิเคราะห์

งบการเงินในแนวดิ่ง และการอ่านค่าอัตราส่วนทางการเงิน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Setiawan et al. (2023) ที่ระบุว่าความรู้ทางการเงิน (Financial Literacy) เป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมการตัดสินใจทางธุรกิจที่มีประสิทธิภาพ การเปลี่ยนแปลงนี้แสดงให้เห็นว่าศักยภาพของผู้ประกอบการสามารถพัฒนาได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง (Action Learning) โดยใช้ข้อมูลจริงของกิจการเป็นฐานในการเรียนรู้

2. ระบบการเงินและระบบบัญชีที่เหมาะสมสำหรับกิจการขายปุ๋ยและเคมีภัณฑ์ทางการเกษตรที่มีประสิทธิภาพทางการแข่งขัน และเข้าถึงแหล่งเงินทุน

ผลการวิจัยพบว่า การนำโมเดลการวิเคราะห์งบการเงินที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นมาใช้ ผู้ประกอบการสามารถวิเคราะห์งบการเงินในแนวดิ่ง (Vertical Analysis) การวิเคราะห์แนวโน้ม และอัตราส่วนทางการเงิน (Financial Ratios) เพื่อใช้ในการวางแผนการดำเนินงานและบริหารความเสี่ยงด้านสภาพคล่องได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Amjad-ur-Rehman et al. (2025) ที่พบว่า ความรู้ทางการเงิน (Financial Literacy) เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความยั่งยืนของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) โดยทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่านไปยังการปฏิบัติงานด้านการบริหารจัดการการเงินที่มีประสิทธิภาพ การที่ผู้ประกอบการมีความเข้าใจในโครงสร้างงบการเงินจะช่วยให้สามารถประเมินสถานะทางการเงินและตัดสินใจทางธุรกิจได้แม่นยำขึ้น ลดความเสี่ยงในการล้มเหลวทางธุรกิจ นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบว่า ผู้ประกอบการสามารถจัดเตรียมงบการเงินที่ถูกต้องและเป็นระบบ ช่วยเพิ่มโอกาสในการขออนุมัติวงเงินสินเชื่อจากธนาคารได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Lentner et al. (2025) ที่อธิบายว่าวัฒนธรรมทางการเงินและการมีระบบบัญชีที่โปร่งใสเป็นปัจจัยหลักที่สถาบันการเงินใช้พิจารณาความน่าเชื่อถือ (Creditworthiness) ของ SMEs การขาดแคลนข้อมูลทางการเงินที่ตรวจสอบได้มักเป็นอุปสรรคสำคัญในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของผู้ประกอบการรายย่อย และการนำระบบบัญชีสินค้าคงเหลือที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นมาใช้ กิจการมีการวิเคราะห์ต้นทุนและการตั้งราคาขายที่เหมาะสม รวมถึงมีการวางแผนสำรองสินค้า (Safety Stock) และใช้ระบบการจัดการสินค้าคงเหลือแบบเข้าก่อน-ออกก่อน (FIFO) เพื่อให้มั่นใจว่าสินค้าจำพวกปุ๋ยและเคมีภัณฑ์ซึ่งอาจมีวันหมดอายุ ได้รับการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Puican Rodríguez et al. (2025) พบว่านวัตกรรมการจัดการสินค้าคงคลังในธุรกิจ SMEs การวัดผลและการควบคุมสินค้าคงเหลือ (Inventory Measurement and Control) เป็นตัวพยากรณ์ที่สำคัญที่สุดต่อความสามารถในการทำกำไร (Profitability) ของกิจการ การมีระบบสต็อกสินค้าที่แม่นยำช่วยลดต้นทุนจมและป้องกันสินค้าขาดแคลนหรือล้นสต็อกเกินความจำเป็น และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Panigrahi et al. (2025) ที่พบว่า เทคนิคการควบคุมสินค้าคงคลังที่มีประสิทธิภาพส่งผลทางบวกโดยตรงต่อผลการดำเนินงานของ SMEs โดยช่วยลดความสูญเสียจากสินค้าเสื่อมสภาพและเพิ่มอัตรากำไรของสินค้าได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1.1 ควรมีการต่อยอดองค์ความรู้เรื่องการจัดการบัญชีบริหารให้เข้ากับบริบทของธุรกิจเกษตร โดยเฉพาะการนำแนวคิดเรื่องวงจรเงินสด (Cash Conversion Cycle) มาวิเคราะห์ร่วมกับฤดูกาลเพาะปลูกเพื่อสร้างโมเดลพยากรณ์กระแสเงินสดที่แม่นยำขึ้น

1.2 การศึกษาความน่าเชื่อถือของข้อมูลเชิงคุณภาพควรนำวิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) และการวิเคราะห์แก่นสาระ (Thematic Analysis) มาใช้เป็นมาตรฐานในการศึกษาศักยภาพ SMEs เพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่ลึกซึ้งกว่าการทำวิจัยเชิงสำรวจเพียงอย่างเดียว

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 ผู้ประกอบการควรนำโมเดลการวิเคราะห์ที่ผู้วิจัยเสนอ ไปประยุกต์ใช้ เพื่อบันทึกข้อมูลแบบ Real-time ซึ่งจะช่วยให้เห็นความผิดปกติของสต็อกสินค้าได้ทันที

2.2 กิจการควรให้ความสำคัญกับการแยกบัญชีส่วนตัวออกจากบัญชีธุรกิจ เพื่อสร้างประวัติทางการเงินที่ดี ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญในการได้รับอนุมัติสินเชื่อจากธนาคาร

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการขยายผลการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กับกลุ่มตัวอย่างธุรกิจรายย่อยในระดับภูมิภาค เพื่อทดสอบว่าโมเดลการเงินที่พัฒนาขึ้นนี้สามารถประยุกต์ใช้ได้กับกิจการที่มีขนาดต่างกันหรือไม่

3.2 ควรมีการศึกษาถึงผลสัมฤทธิ์หลังการปรับใช้ระบบบัญชี โดยติดตามผลประกอบการและอัตราการเติบโตของกิจการในระยะยาว (1-3 ปี) เพื่อยืนยันความยั่งยืนของธุรกิจอย่างเป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2567). เสริมแกร่ง SMEs: ก้าวข้ามข้อจำกัด สู่ความสำเร็จที่ยั่งยืน.

https://www.bot.or.th/th/research-and-publications/articles-and-publications/bot-magazine/Phrasiam-68-1/theknowledge_SMEs.html

วัลย์จรรยา วิระกุล. (2022). ความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกรแปลงใหญ่กลุ่มร้อยแก่นสารสินธุ์.

วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 12(2), 158-169.

วิจัยกรุงศรี. (2566). แนวโน้มธุรกิจ/อุตสาหกรรม ปี 2566 – 2568 อุตสาหกรรมปุ๋ยเคมี.

<https://www.krungsri.com/th/research/industry/industry-outlook/chemicals/chemical-fertilizers/io/io-chemical-fertilizers-2023-2025>

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2568). ข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรและสหกรณ์

จังหวัดกาฬสินธุ์. <https://url.in.th/xznkj>

- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2568). รายงานสถานการณ์ MSME รายปี (MSE) ปี 2567. <https://url.in.th/UKpet>
- Amjad-ur-Rehman, M., Javed, A. and Yasir, M. (2025). Impact of financial literacy on the sustainability of small and medium enterprises, mediating effect of financial management practices. *Global Management Sciences Review*, 10(2), 18-26. <https://www.researchgate.net/publication/393440892>
- Bongomin, G. O. C., Ntayi, J. M., Munene, J. C. and Malinga, C. A. (2020). Mobile money adoption: The influence of financial literacy on access to finance for micro, small and medium enterprises (MSMEs). *Journal of Science and Technology Policy Management*, 11(4), 461-481.
- Dragon Argent. (2024, March 20). *The importance of management accounting in decision-making for UK founders*. Dragon Argent. <https://www.dragonargent.com/da-blog/the-importance-of-management-accounting-in-decision-making-for-uk-founders>
- HRMARS. (2024). The impact of accounting practices on the financial performance of SMES in Somalia. *International Journal of Academic Research in Accounting, Finance and Management Sciences*, 14(3). https://hrmars.com/papers_submitted/22729/the-impact-of-accounting-practices-on-the-financial-performance-of-smes-in-somalia.pdf
- Lentner, C., Tóth, R., Kása, R. and Nagy, V. (2025). The impact of financial culture on the financing of SMEs in Hungary. *Investment Management and Financial Innovations*, 22(2), 112–126. [https://doi.org/10.21511/imfi.22\(2\).2025.10](https://doi.org/10.21511/imfi.22(2).2025.10)
- Milestone. (2025, January 5). *Accounting For Entrepreneurs*. Milestone. <https://milestone.inc/blog/accounting-for-entrepreneurs>
- OECD. (2020). *OECD/INFE 2020 International Survey of Adult Financial Literacy*. OECD Publishing. <https://www.oecd.org/financial/education/launchoftheoecdinfeglobal-financial-literacysurveyreport.htm>
- Panigrahi, R. R., Das, J. R., Jena, D. and Tanty, G. (2025). The effect of inventory control on the performance of small and medium-sized enterprises in Douala. *International Journal on Recent Trends in Business and Tourism*, 9(4), 34-45. <https://doi.org/10.31674/ijrtbt.2025.v09i04.003>

- Puican Rodríguez, V. H., Toro López, R. D. J. and García Vera, W. R. (2025). Innovations in inventory management to improve the profitability of local SMEs. *F1000Research*, 14(853). <https://doi.org/10.12688/f1000research.168900.1>
- Setiawan, M., Effendi, N., Santoso, T. and Dewi, V. I. (2023). Digital financial literacy and financial behavior in the digital era. *Journal of Applied Economic Sciences*, 18(1), 21-32.
- UC Berkeley Extension. (2022, November 8). *Why study managerial accounting*. UC Berkeley Extension. <https://voices.berkeley.edu/business/why-study-managerial-accounting>
- Usman, M., Ali, Y., Riaz, A., Riaz, A. and Zubair, A. (2020). Economic perspective of coronavirus (COVID-19). *Journal of Public Affairs*, 20(4), e2252. <https://doi: 10.1002/pa.2252>
- Ye, J. and Kulathunga, K. M. M. C. B. (2019). How does financial literacy promote sustainability in SMEs? A developing country perspective. *Sustainability*, 11(10), 2990. <https://doi.org/10.3390/su11102990>